

Tallennus- ja kokoelmayhteistyö TAKO

Toimintasuunnitelma 2013–2015

1. Tausta ja yleistavoitteet

Suomen kansallismuseo järjesti 23.1.2009 maakuntamuseoille ja valtakunnallisille erikoismuseoille kokoelmapolitiikkaa ja -yhteistyötä käsittelevän tilaisuuden. Tuolloin käynnistettiin hanke, jonka tavoitteena oli museoammatillisten museoiden avoin ja aktiivinen kokoelmayhteistyö sekä yhdessä sovitun joustavan tallennustyönjaon toimeenpano.

Aloitteen pohjalta käynnistynyt TAKO-työ on museokentän yhteistä toimintaa, jota Museovirasto/Kansallismuseo tukee. Hankevaihe päättyi vuoden 2012 lopussa ja 2013 alussa toiminta siirtyi osaksi Museoviraston/Kansallismuseon kehittämistyötä.

Toiminnan tavoitteet ovat:

- Rakennetaan museoiden välinen tallennustyönjako- ja yhteistyömalli, jolla kehitetään ammatillisesti hoidettujen kulttuurihistoriallisten museoiden kokoelmatyötä selventämällä ja koordinoimalla niiden välistä työnjakoa. Tallennustyönjako koskee ensisijaisesti uutta kartuntaa, mutta sitä voidaan käyttää myös vanhojen kokoelmien uudelleen järjestämiseen ja arvottamiseen.
- Tallennustyönjakoa työstetään ja ylläpidetään työryhmissä eli pooleissa, jotka takaavat vuorovaikutuksen ja parhaiden käytäntöjen jakamisen. Tavoite on monivuotinen jatkuva kokoelmayhteistyö, joka tekee mahdolliseksi kokoelmatyöskentelyn asiantuntijuuden jakamisen ja tallennustyönjaon ylläpitämisen. Tallennustyönjakoon osallistuminen ei edellytä poolijäsenyyttä.
- Tallennustyönjakoon sitoudutaan yhteistyösopimuksella. Sopimus tehdään yksittäisen museon ja museoviraston välillä. TAKO-ohjausryhmä vastaa sopimusten ajantasaisuudesta.
- Poolit toteutettavat myös valtakunnallisia nykydokumentointihankkeita, jotka ovat joko yhteisiä dokumentointiprojekteja tai erillisiä toisiinsa nivoutuvia dokumentointeja yhteisesti valituista teemoista. Poolityöskentelyllä on havaittu olevan museoiden keskinäistä yhteistyötä vahvistava vaikutus.

2. Keskeiset tavoitteet vuosina 2013–2015

Ajanjakson 2013–2015 keskeisin tavoite on hanketyöskentelyn muuttaminen pitkäkestoiseksi toiminnaksi, joka pysyy käynnissä ja päivittyy osana Museoviraston/Kansallismuseon toimintaa.

1. Työnjako
 - työnjakomallin vahvistaminen
 - sopimusten allekirjoittaminen
2. Sähköisen työkalun kehittäminen yhdessä Museoviraston kanssa ja siihen liittyen työnjaon seurannan kehittäminen ja ylläpitäminen
3. Poolityöskentelyn ylläpitäminen

4. Vanhojen nykydokumentointihankkeiden loppuunsaattaminen ja uusien käynnistäminen
5. Tallennustyönjakoon liittyvä poolien yhteinen pilottihanke (inventointi/kokoelmien siirto/virtuaalimaailmassa oleviin ilmiöihin liittyvä tallennushanke)
6. Käyttölupa-asiakirjat valmiina käyttöön. Asiakirjoja työstetään Museoviraston Kuvakokoelmat-yksikössä.

3. Valtakunnallinen tallennustyönjako

Työnjakoon halutaan mukaan kaikki museoammatillisesti hoidetut kulttuurihistorialliset museot. Ensimmäisessä vaiheessa mukana on noin 120 museota. Työnjako ja poolityöskentely edistävät museoiden keskinäistä yhteistyötä ja kokoelmien haltuunottoa.

Työnjako on määritelty selvityksessä, jonka Museoliiton selvitysmies laati vuonna 2012. Museot, jotka osallistuvat työnjakoon, osallistuvat myös sen kehittämiseen, kuten rajapintojen määrittelyyn ja mustien aukkojen täyttämiseen. Työnjaosta allekirjoitetaan yhteistyösopimus, jonka tarkoitus on turvata toiminnan jatkuvuus, seuranta ja päivittyminen. Sopimus ei sisällä sanktioita.

Työnjakoon osallistuvat museot sitoutuvat priorisoimaan luetteloinnissa ja digitoinnissa valtakunnallisen työnjaon puitteissa karttunutta materiaalia.

Museot sisällyttävät toimintakertomukseensa vuosittain kappaleen, jossa tarkastellaan tallennustyönjaon vaikutuksia museon kartunnassa. Vuoden 2013 aikana kehitetään sähköiseen työkaluun liittyvä raportointikanava.

Työnjaon sisältöjen päivityksestä päätetään työnjakoon osallistuvien museoiden kesken yhteisessä seminaarissa, joka pidetään vuosittain helmikuun loppuun mennessä.

Tallennustyönjaon tuottaman tiedon pohjalta muodostuu vähitellen korkeatasoista ymmärrystä siitä, mitä suomalaisten museoiden kokoelmissa on. Sähköisellä työkalulla on tässä keskeinen rooli.

4. Poolit

TAKO:ssa on seitsemän temaattista poolia, jotka suunnittelevat ja toteuttavat nykydokumentointihankkeita sekä tukevat jäseniä tallennustyönjaossa tarjoamalla ammatillisen keskustelu ympäristön. Poolit toimivat nykydokumentointihankkeissa itsenäisesti, sopivat tavoitteista ja sisällöistä ja hankkivat itse oman rahoituksensa.

Poolit kokoontuvat 2–4 kertaa vuodessa.

5. Muut toimijat

Poolit muodostavat toiminnan ytimen. Niiden lisäksi keskeiset toimijat ovat:

5.1. Ohjausryhmä

Ohjausryhmä määrittelee TAKO-toiminnan tavoitteet ja ylläpitää ja koordinoi poolien toimintaa. Se valmistelee esityksen tallennustyönjaosta ja siihen liittyvästä verkostotoiminnasta, ja vastaa tallennustyönjakosopimusten ylläpitämisestä ja päivittämisestä.

Ohjausryhmän muodostavat poolien puheenjohtajat sekä yksi muu jäsen, joka toimii ohjausryhmän puheenjohtajana. Ohjausryhmä nimetään vuosittain tammikuussa TAKO-seminaarissa. Siihen kuuluvat 2013:

Teemu Ahola, Työväenmuseo Werstas
 Riitta Kela, Tampereen museot
 Hanna Kyläniemi, Lapin maakuntamuseo
 Kaisa Laitinen, Suomen urheilumuseo
 Johanna Lehto-Vahtera, Aboa Vetus & Ars Nova, vpj.
 Dan Lindholm, Länsi-Uudenmaan maakuntamuseo
 Hanna-Kaisa Melaranta, Varkauden museot
 Minna Sarantola-Weiss, Helsingin kaupunginmuseo, pj.

Lisäksi: Pirjo Hamari, Museovirasto

Sihteereinä toimivat Risto Hakomäki ja Antti Metsänkylä Suomen kansallismuseosta.

Ohjausryhmä voi tarvittaessa kutsua kokouksiinsa asiantuntijoita.

Ohjausryhmä raportoi valtakunnalliselle kokoukselle (TAKO-seminaarin yhteydessä), Museovirastolle/Kansallismuseolle, Suomen museoliitolle ja Opetus- ja kulttuuriministeriölle. Se kokoontuu 2–4 kertaa vuodessa.

5.2 Suomen museoliitto

Suomen museoliiton avulla työstetään tallennustyönjakoa, ylläpidetään suhdetta museokenttään ja järjestetään koulutusta. Vuonna 2012 Museoliitto palkkasi kolmeksi kuukaudeksi selvitysmiehen, joka työsti tallennustyönjakoa museoiden kanssa. Vuonna 2013 selvitysmies työsti edelleen tallennustyönjaon sähköistä työkalua.

5.3. Museovirasto/Kansallismuseo

Museoviraston kehittämispalvelut vastaa toiminnan rahoituksesta, ohjauksesta ja sähköisistä järjestelmistä, Kansallismuseo vastaa sisältökysymyksistä ja hoitaa sihteeritehtävät.

Museoviraston kehittämispalvelut (MV) ja Kansallismuseo (KM)

- a. vastaa sähköisen työkalun kehittämisestä, päivittämisestä ja ylläpitämisestä (MV/KM)

- b. koostaa joka toinen vuosi raportin tallennustyönjaon toteutumisesta alkaen vuonna 2014 (KM & MV)
- c. huolehtii seminaarien ja koulutustilaisuuksien käytännön järjestelyistä (KM)
- d. asiantarkastaa matkalaskut (KM)
- e. päivittää TAKO-portaalia, joka sijaitsee Museoviraston sivuilla (MV) onko tämä varmasti kätevä?
- f. toimii ohjausryhmän sihteerinä (KM)

Museovirasto korvaa poolien ja TAKO-seminaarien matkakustannuksia osallistuville museoille periaatteella yksi osallistuja/pooli/tapahtuma. Korvaus kattaa matkat. Päivärahoja ja majoituskuluja ei makseta.

TAKO tai sen yksittäiset poolit voivat hakea hankkeisiinsa ulkopuolista rahoitusta, esim. Museoviraston myöntämistä museoiden innovatiivisten hankkeiden avustuksista.

Ohjausryhmä ja sen sihteerit osallistuvat hankkeeseen osana virkatyötään. Kansallismuseon auditorio on maksutta käytössä. Kansallismuseosta on mahdollista saada ajoittain käyttöön myös korkeakouluharjoittelijan työpanosta.

5.4. Selvitysmies

Suomen museoliiton palkkaama selvitysmies työstää vuonna 2013 sopimukset allekirjoitettaviksi yhteistyössä Museoviraston ja ohjausryhmän kanssa sekä suunnittelee yhteistyössä Museoviraston kanssa vuorovaikutteisen sähköisen työkalun, jonka avulla työnjakoa voidaan kehittää ja ylläpitää.

6. Kokoukset ja tapahtumat vuonna 2013

Poolit työstävät tallennustyönjakoa ja toteuttavat uusia hankkeita tai viimeistelevät vuonna 2012 käynnissä olleita hankkeita. 2–4 kokousta per pooli
Valtakunnallinen seminaari 28.-29.1.2013, Kansallismuseon auditorio
Koulutustilaisuus marraskuussa
Ohjausryhmä kokoontuu 3–4 kertaa

- tammikuu
 - työnjako ja sopimukset
- touko/kesäkuu
 - työnjako ja sopimukset, marraskuun seminaarin aihe ja pvm
 - tammikuun 2014 seminaarin pvm
- elo/syyskuu
 - innovatiivinen hanke vuodelle 2014
 - marraskuun seminaari
 - ohjausryhmän toiminnan itsearviointi
- marras/joulukuu
 - TS 2014–2016

Museoviraston Kehittämisyksikkö arvioi TAKO-toiminnan vuonna 2014.

7. TAKO-toiminnan yhteistyötahot

Kotimaiset ammatillisesti hoidetut kulttuurihistorialliset museot
Poolityöskentelyyn liittyneet taidemuseot

Museovirasto ja Suomen kansallismuseo
Suomen museoliitto
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Valtion taidemuseon Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö Kehys
Yliopistojen ja korkeakoulujen ao. laitokset ja oppiaineet
Museo2015 ja Kansallinen Digitaalinen Kirjasto -hankkeet

Kansainvälisiä yhteistyötahoja ovat Nätverket för samtidsdokumentation (entinen Samdok, Ruotsi), Samtidsnett (Norja), Det Faglige Råd for Nyere Tids Kulturhistorie (Tanska), Collectingnet (ICOM) sekä Viron kulttuuriministeriö.

8. Tiedonvälitys ja toiminnan seuraaminen

TAKO-ryhmä kutsutaan puheenjohtajan toimeksiannosta koolle sähköpostilla. Sihteerit pitävät kokouksista muistiota, joka jaetaan ohjausryhmän jäsenille sähköpostilla. Tarvittaessa ohjausryhmä voi tehdä päätöksiä sähköpostitse.

Tallennustyönjako toimii Museoviraston sivuille sijoitetun sähköisen työkalun avulla.

TAKO:lla on Museoviraston verkkosivuilla oma sivusto, jota sihteerit toimittavat ja päivittävät. Tavoite on, että alustalla on tulevaisuudessa esillä myös nykydokumentointihankkeissa syntynyttä materiaalia ja asiakirjamallit.

Hankesuunnitelma tallennetaan projektin eDuuni-työalustalle, jota hallinnoidaan Museovirastosta. Sinne tallennetaan myös TAKO-yhteistyön yhteydessä syntyvät esitykset, raportit ja ohjausryhmän kokousmuistiot sekä museoiden kokoelmapolitiikka-asiakirjat ja muu mahdollinen kokoelmien hoitoon liittyvä materiaali *best practice* -periaatteella.

Museoille lähetetään Museopostin kautta sähköisiä uutiskirjeitä, joissa kerrotaan toiminnan etenemisestä ja pyydetään palautetta.

Vuosittain järjestetään kaksi valtakunnallista seminaaria ja mahdollisuuksien mukaan muita tapaamisia.